

and pedagogical component of the teacher]. *Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies - Pedagogichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnologii*, 7, 317–324. [in Ukrainian].

12. Chernukha, N. M., Kozyr, M. V. (2015). Informatsiina kompetentnist – oboviazkovyi aktyv suchasnoho shkoliara. *Pedahohichna osvita: teoriia i praktyka* [Information competence is a mandatory asset of modern schoolchildren. Pedagogical education: theory and practice]. *Psychology. Pedagogy - Psykholohiia. Pedahohika*, 23, 38–42. [in Ukrainian].

13. Shevyrova, I. H. (2017). *Problema formuvannia mediakompetentnosti maibutnikh uchyteliv pochatkovoї shkoly v protsesi profesiinoї pidhotovky* [The problem of forming media competence of future primary school teachers in the process of professional training]. Materials of the XXIV International Scientific and Practical Internet Conference «Problems and prospects of science at the beginning of the third millennium in Europe and Asia» (pp. 58–61). Pereiaslav-Khmelnitskyi. [in Ukrainian].

14. Ovcharuk, O., Soroko, N. (2016). *Information and Communication Competency Development in Education System: Modern Studies and Prospects*, 51 (1), 1–7.

Отримано редакцією 26.11.2021 р.

УДК: 37.014.3: 373.3

DOI: 10.31376/2410-0897-2021-3-47-137-143

РЕАЛІЗАЦІЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ДОСВІДУ В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ «ПОЧАТКОВА ОСВІТА»

Решетняк Віктор Федорович

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії і методики початкової освіти
Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка
e-mail: reshetnyakvf@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-5069-4245

У статті розглянуто євроінтеграційні перспективи розвитку української загальної середньої освіти. Визначено базові проблеми сучасної загальноосвітньої школи України. Виокремлено та охарактеризовано низку факторів загальноосвітнього, нейропедагогічного, психолого-педагогічного та соціально-економічного характеру, що спонукають до зміни структури та змісту освіти в сучасній українській школі. Аргументується перспективна структура НУШ з позицій загальних тенденцій розвитку ефективних моделей закладів загальної середньої освіти.

Ключові слова: стратегія розвитку, загальна середня освіта, євроінтеграційні перспективи, освітні моделі, фактори розвитку, початкова школа, середня школа, профільна школа.

Постановка проблеми. Євроінтеграційний вектор розвитку України передбачає приведення української системи освіти, передусім загальної середньої освіти, до європейських освітніх моделей, що спираються на міжнародні угоди, постанови та декларації таких міжнародних організацій, як ЮНЕСКО, Рада Європи, статті Педагогічної Конституції Європи та низку інших.

У Педагогічній Конституції Європи, зокрема, визначаються принципи і методологія філософії та політики процесу підготовки нового вчителя для об'єднаної Європи ХХІ століття [1].

При цьому необхідно враховувати, що на сучасному етапі українська система освіти не адаптована до діючих європейських освітніх систем, що продовжують інтенсивно оновлюватись. А отже, розвиток української системи освіти, її входження в європейський освітній простір повинен мати випереджувальний характер.

Виходячи з визначених реалій у плануванні освітньої політики, доцільно враховувати європейські екстраполяційну та економічно ефективну моделі, що мають ґрунтуватися на людиноцентрованій парадигмі освіти, компетентнісному підході, концепції вимірюваності освітньої якості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема реформування освіти в контексті цивілізаційного розвитку знайшла відображення в роботах В. Г. Кременя, Л. М. Гриневич. Державно-управлінський аспект висвітлюється в дослідженнях Н. Г. Протасової, В. І. Лугового, Ю. О. Молчанової. Реформування загальної середньої освіти в Україні у ХХ столітті крізь призму джерелознавства розглядається в доробках Л. Д. Березівської, А. О. Литвинчук, Г. М. Терещенко, О. Я. Денисюк. Реалізація державної політики у сфері реформування загальної

середньої освіти висвітлена в працях С. Л. Лондара, А. О. Литвинчук, Г. М. Терещенко, О. Я. Денисюк та ін.

Проблеми та перспективи розвитку української системи освіти широко розкриті в Національній доповіді «Про стан і перспективи розвитку освіти в Україні», підготовленій Національною академією педагогічних наук України до 25-річчя незалежності України.

З-поміж найважливіших досягнень визначено розроблення нової методології розвитку української освіти (цілі та цінності демократичного суспільства, особистісного розвитку, спрямованість до європейських та світових освітніх і наукових просторів тощо).

До основних утрат реформування української освіти віднесено відсутність системної науково обґрунтованої ідеології розвитку освіти, її ситуативність та політизацію, слабкий вплив на освітній і культурний рівні суспільства, що зумовило значне послаблення консолідувальної, культуротвірної місії освіти.

Серед причин такого стану освіти названо відсутність реального визнання в державі освіти локомотивом суспільного та економічного розвитку [2].

Базові проблеми української загальноосвітньої школи висвітлені також у концептуальних засадах НУШ, де, зокрема, зазначається: українська школа не готує до успішної самореалізації в житті; український школяр отримує в школі здебільшого суму знань.

Потрібна докорінна реформа, яка зупинить негативні тенденції, яка перетворить українську школу на важіль соціальної рівності та згуртованості, економічного розвитку і конкурентоспроможності України [3]. Окреслені проблеми потребують проведення широких подальших досліджень.

Формулювання мети статті. Мета нашої статті – розглянути євроінтеграційні перспективи розвитку української загальної середньої освіти; виокремити та схарактеризувати фактори загальноосвітнього, нейропедагогічного, психолого-педагогічного та соціально-економічного характеру, що спонукають до зміни структури та змісту освіти в сучасній українській школі; аргументувати перспективну структуру НУШ з позицій загальних тенденцій розвитку ефективних моделей загальноосвітніх шкіл.

Виклад основного матеріалу. МОН України проводить цілеспрямовану роботу з реалізації Євроінтеграційних процесів в Україні. У доповіді міністра освіти Сергія Шкарлета під час установчого засідання Комісії з питань координації виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, яке відбулося 21 жовтня 2020 року, зокрема, наголошувалось на необхідності продовження реалізації реформи «Нова українська школа» [4] та низці інших кроків.

Визначення найбільш оптимальних шляхів реалізації поставлених стратегічних завдань розвитку освіти потребує насамперед подолання базових відмінностей в українській і європейських моделях загальної середньої освіти в розрізі кожної освітньої ланки. Це стосується передусім початкової ланки загальноосвітньої школи. Розглядаючи перспективи розвитку української освіти з означених позицій, необхідно зазначити, що в освітньому просторі з'явилась тенденція до переведення початкової ланки загальноосвітньої школи на шестирічний строк, з початком навчання у п'ять років. Уже зараз за цією схемою навчається більшість учнів американських, англійських, японських шкіл, деякі школи Німеччини та інших країн Європи [5]. Такий перехід пов'язаний з появою низки факторів загальноосвітнього, психолого-педагогічного, нейропедагогічного та соціально-економічного характеру. До факторів загальноосвітнього характеру, як показує дослідження, доцільно віднести такі:

– *підвищився освітній рівень батьків*, і вони раніше починають готувати дитину до навчання в школі, що далеко не завжди має методично виважений характер через те, що більшість батьків не має педагогічної освіти, що приводить до використання репродуктивних форм навчання, простого заучування навчального матеріалу, а як наслідок – гальмування креативного, творчого мислення учнів;

– *підвищилась потужність інформаційного поля*, в якому перебуває дитина, що прямо впливає на її інформаційну базу, але не забезпечує розвиток аналітичних здібностей, здатності до систематизації отриманої інформації, оскільки відсутнє фахове керівництво та організація роботи з аналізу поточної інформації.

Означені фактори, у свою чергу, приводять до посилення акселерації молодого покоління, появи у дітей здатності до навчання на більш ранньому етапі розвитку [6].

Фактори психолого-педагогічного характеру пов'язані з переходом до п'ятого класу, що в традиційній школі припадає на одинадцятий рік життя, який характеризується психологами як вік початку першої кризи підліткового віку. Цей вік називають середнім шкільним віком, або перехідним, оскільки в цей час відбувається перехід від дитинства до юності у фізичному, психічному і соціальному аспектах. Це характеризується змінами в організмі підлітка – відбувається статеве дозрівання, подальший психічний розвиток, формуються нові інтереси, змінюються стосунки з дорослими і товаришами, яскраво виявляється прагнення до самостійності та форм поведінки, властивих дорослим. Справді, для цього етапу розвитку кризи характерні, але не є неминучими. І негативізм у поведінці підлітка не є обов'язковим, хоча зазначені особливості розвитку спричиняють певні передумови для його виникнення. Підлітки потребують особливої уваги, але труднощі у вихованні долаються, якщо педагоги розуміють зміни, що відбуваються в психічному стані дітей цього віку, поважають нові тенденції, які в ньому народжуються, і сприяють їх реалізації, відповідно, організовуючи різні види їхньої діяльності, налагоджують комфортні взаємини в колективі, участь у громадському житті [7].

Практика ж засвідчує дещо інше: заміна вчителя-класовода на вчителів-предметників приводить до того, що замість очікуваної поваги до себе як особистості й уваги до тих проблем, що з'являються внаслідок переусвідомлення себе і свого місця в соціальному середовищі, учень відчуває тільки нові вимоги, які дуже часто суперечать його новим інтересам і потребам. Така ситуація постає об'єктивно тому, що «вчителя – вихователя – порадирика» замінюють «учителі-викладачі», кожен з яких намагається перенести акцент у навчанні на свій предмет, що спричиняє перевантаження учнів і породжує психічне перенапруження. Таким чином відбувається не пом'якшення, а загострення першої кризи підліткового віку. Продовження навчання в цей період, до шостого класу включно, вчителем початкової школи, який повною мірою реалізує принцип індивідуального підходу в навчанні і вихованні, з урахуванням новоутворень, характерних підлітковому віку, дасть можливість безболісно, без ускладнень подолати цей складний період у розвитку дитини та закласти основи подальшого комфортного, успішного розвитку.

Фактори нейропедагогічного характеру розкривають особливості розвитку дитячого мозку, зокрема: Глен Доман – американський лікар-фізіотерапевт, засновник Інституту розвитку людського потенціалу, стверджує, що навчання дитини є ефективним лише в період зростання мозку, до семи – семи з половиною років, але більше за все – у перші три роки життя дитини. Виходячи із цього, він побудував свою систему для 3–4-річних малят. Одна з головних ідей програми Г. Домана базується на тому, щоб максимально задіяти в роботу дитячий мозок. Адже до 6 років мозок дитини активно росте і розвивається, дозволяючи йому засвоювати велику кількість нової інформації. Глен Доман проводив різні дослідження, які підтвердили розвиток дитячого мозку при його активній роботі. Продумана методика Домана дозволяє батькам сприяти активному розвитку свого чада, використовуючи перевірені принципи [8].

Використання елементів інноваційного досвіду в практиці НУШ, звичайно, може забезпечити тільки фаховий учитель.

Фактори соціально-економічного характеру розкривають вплив демографічної ситуації на розвиток системи освіти. В Україні майже третина учнів навчається в сільській місцевості, де накопичилась низка проблем, що призвели до різкого зменшення сільського населення, а отже, і кількості дітей у закладах дошкільної та середньої освіти. Тому з'явилися малокомплектні школи, в яких, по-перше, відсутні окремі класи, по-друге, у класах навчається по троє – п'ятеро учнів. З огляду на це у вчителів-предметників, як правило, не вистачає навантаження з одного фахового предмета, що спонукає їх до викладання трьох – чотирьох предметів не завжди профільного характеру. Цілком об'єктивно, що ефективність такого навчання не може бути високою. У зв'язку із цим навчання в початковій школі, до шостого класу включно, де носієм знань виступає один учитель-класовод, є більш ефективним.

Таким чином, виходячи з означених позицій, перехід до шестирічної початкової школи є доцільним, особливо це стосується сільської місцевості. *При цьому процес підготовки вчителя 1–6 класів, на нашу думку, повинен відбуватися у два етапи. Перший етап (освітній ступінь «Бакалавр») – підготовка вчителя 1–4-х класів. Другий етап (освітній ступінь «Магістр») – підготовка вчителя 5–6-х класів початкової школи на базі попереднього бакалаврського рівня, кваліфікації «Вчитель 1–4-х класів початкової школи». Отже, треба мати на увазі, що підготовку вчителя 5–6-х класів необхідно розглядати не як виокремлений, а як цілісний процес підготовки вчителя 1–6-х класів початкової школи.*

Водночас, оскільки ми ведемо мову про початок навчання з п'ятирічного віку, відповідно, потребують корекції і перебудови освітні програми як бакалаврського, так і магістерського рівнів у частині змісту, технологій і методів організації підготовки вчителів. Адже анатомо-фізіологічні і психологічні характеристики дітей п'ятирічного віку мають певні особливості, що не дають можливості включити їх у традиційну урочну систему навчання. А перехід через першу кризу підліткового віку потребує більш ґрунтовної психолого-педагогічної підготовки вчителя-магістра початкової школи.

Організація освітнього процесу з п'ятирічного віку потребує перебудови навчально-методичної та матеріально-технічної бази, приведення їх у відповідність до психофізіологічного розвитку дитини п'ятирічного віку, а саме: розширення ігрових зон, створення умов для денного відпочинку дітей початкової ланки.

У зв'язку із цим буде доцільним виокремлення початкової ланки освіти в окремі навчальні заклади, що дасть можливість, з одного боку, створити більш комфортне психолого-педагогічне середовище, а з іншого – розширити контингент та концентрацію учнів початкової ланки в одному закладі, а отже, відкриє можливості більш ефективної реалізації варіативної складової навчального плану як чинника реалізації нової стратегії української школи – перехід до особистісно-орієнтованої моделі освіти. Адже означена стратегія передбачає створення умов для індивідуального розвитку конкретної дитини, що реалізується через право вибору нею предметів освітніх галузей із варіативної складової. Але можливість їх опрацювання з'являється тільки тоді, коли контингент учнів дозволяє динамічно переформатовувати його, виокремлювати класи для розширеного вивчення предметів варіативної складової навчального плану. Окрім того, розширення контингенту учнів та вчителів початкової ланки в одному закладі дасть можливість більш ефективно організувати методичну роботу, обмін досвідом, диференціювати роботу з обдарованими дітьми. Адже треба визнати, що до цього часу методична робота в школах має формальний характер і орієнтована не стільки на підвищення якості підготовки учнів, скільки на дотримання атестаційних вимог.

Виходячи з вікових особливостей дітей п'ятирічного віку, організація навчального процесу в першому класі передбачає дотримання низки умов:

- створення психологічно комфортної атмосфери в класі;
- організації навчального процесу в ігровій формі;
- обмеження статичного сидіння за партою на уроці не більше 10-15 хвилин;
- спрямування акцентів на фізичний розвиток, розвиток мовлення, уваги, уяви, мислення, психічної стійкості з дотриманням принципу індивідуалізації, з опорою на образно-уявну діяльність як провідну в цьому віці.

Організація освітнього процесу в 2 – 5-х класах, що відповідає віковому періоду 1– 4-х класів традиційної школи, передбачає дотримання вимог НУШ. Організація навчально-виховного процесу в 6-х класах, що відповідає віковому періоду учнів 5-х класів традиційної української школи, передбачає врахування анатомо-фізіологічних і психологічних новоутворень, що є характерними для дітей підліткового віку. Акценти в організації навчально-виховного процесу в цей період повинні бути спрямовані на розвиток самостійності, формування творчого, креативного, критичного мислення, здатності до самоконтролю через широке залучення до проєктної діяльності.

У середній ланці загальноосвітньої школи необхідно, спираючись на новоутворення, сформовані в початковій ланці, посилити фізичний розвиток, розвиток вольових якостей,

самостійність і критичність мислення та забезпечити можливість розвитку природних, індивідуальних задатків дитини. А це можливо за умови, виокремлення середньої ланки загальної середньої освіти (7–9 класи) в окремі навчальні заклади з метою максимального розширення контингенту учнів цього віку, що дасть підстави сформувати достатню кількість паралельних класів та забезпечити можливість індивідуального вибору учнями предметів варіативної складової навчального плану. Така структура школи забезпечує реалізацію принципу природовідповідності, а отже, сприяє виявленню і розвитку індивідуальних задатків дитини.

Окрім того, збільшення контингенту вчителів і учнів дає можливість підвищити ефективність методичної роботи, переорієнтувати її із загальнотеоретичної в індивідуально-практичну.

Проблемним залишається питання організації освітнього процесу в сільських малокомплектних школах. За відсутності тих чи інших учителів-предметників можливим стає варіант викладання цих предметів у дистанційній формі вчителями базової школи. При цьому було б доцільним введення в малокомплектних школах ставки організатора освітнього процесу, який би забезпечував, з одного боку, технічну підтримку, організацію зв'язку з базовою школою, а з іншого – у тісній співпраці з учителем-предметником надавав би поточну індивідуальну методичну допомогу учням.

Потребує нових підходів організація навчальної діяльності в старшій ланці закладів загальної середньої освіти. Новий Закон «Про освіту», який набув чинності у вересні 2017 року, визначив модель старшої школи, яка має стати трирічною, де учні будуть розподілятися по класах за профілями [9].

Закон України «Про освіту» розмежував здобуття профільної середньої освіти на два напрями:

- академічне, як профільне навчання на основі поєднання змісту освіти, визначеного стандартом профільної середньої освіти, і поглибленого вивчення окремих предметів з урахуванням здібностей та освітніх потреб здобувачів освіти з орієнтацією на продовження навчання на вищих рівнях освіти;

- професійне, як орієнтоване на ринок праці профільне навчання на основі поєднання змісту освіти, визначеного стандартом профільної середньої освіти, та професійно орієнтованого підходу до навчання з урахуванням здібностей і потреб учнів.

Профіль навчання учень обирає самостійно, виходячи з тих пріоритетів, які сформувались у нього впродовж навчання в середній ланці освіти. Забезпечувати реалізацію профільного навчання будуть, з одного боку, заклади професійно-технічної освіти (професійні ліцеї), а з іншого – профільні та багатопрофільні ліцеї, в яких будуть працювати з учнями, орієнтованими на продовження навчання в закладах вищої освіти.

Разом з тим можливість відкриття багатопрофільних ліцеїв у населених пунктах з малою чисельністю населення видається проблематичною, оскільки не дозволяє сформувати достатню кількість профільних класів. У зв'язку із цим виникає необхідність створення багатопрофільних ліцеїв регіонального характеру, що охоплювали б старшокласників із декількох об'єднаних територіальних громад. Такі ліцеї доцільно створювати на базі закладів вищої освіти. Це давало б можливість, з одного боку, забезпечити право на отримання якісної освіти випускникам невеличких населених пунктів, а з іншого – підвищити її ефективність за рахунок залучення до викладання загальноосвітніх дисциплін професорського-викладацького складу ЗВО.

Висновки:

1. Євроінтеграційний вектор розвитку передбачає приведення української системи освіти, передусім загальної середньої освіти, до європейських освітніх моделей.

2. Адаптація української системи освіти до європейських освітніх моделей повинна мати випереджувальний характер та враховувати не тільки стан, а й тенденції їх розвитку, а саме:

- переведення початкової школи на шестирічний строк навчання з початком у п'ять років;
- виокремлення початкової, середньої та старшої шкіл в окремі навчальні заклади з метою створення комфортного психолого-педагогічного середовища та реалізації базової стратегії

Нової української школи, а саме, перехід до особистісно орієнтованої моделі освіти;

- розширення контингенту учнів у виокремлених освітніх закладах як умови для формування достатньої кількості класів, орієнтованих на вивчення дисциплін за вибором учнів;
- створення багатопрофільних ліцеїв регіонального характеру, що охоплювали б старшокласників із декількох об'єднаних територіальних громад.

Означені зміни дадуть можливість ефективно реалізувати стратегію Нової української школи та забезпечити перехід до особистісно орієнтованої моделі освіти.

Проте означене дослідження не є самодостатнім, потребують подальших розвідок питання організації методичної роботи в НУШ, технології організації роботи з обдарованими дітьми, зокрема, в умовах сільської школи, тощо.

Список використаної літератури

1. Педагогічна Конституція Європи. (Стаття 1.1) URL: <https://svitovid6.webnode.com.ua/news/pedagogichna-konstitutsiya-jevropi>. (дата звернення: 25.10.2021).
2. Національна доповідь «Про стан і перспективи розвитку освіти в Україні». URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/nrk/Analitichni-materialy/7-natsionalna-dopovid-pro-stan-i-rozvitok-osviti-v-ukraini.pdf>. (дата звернення: 20.10.2021).
3. Концептуальні засади реформування середньої школи. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>. (дата звернення: 25.10.2021).
4. Засідання Комісії з питань координації виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/vidbulosya-zasidannya-komisiyi-z-pitan-koordinaciyi-vikonannya-ugodi-pro-asociaciyu-mizh-ukrayinou-ta-yes> (дата звернення: 14.02.2021).
5. Кремень В. Г. Найбільша проблема нашої освіти – це не здатність застосовувати знання на практиці. *Освіта України*. 2011. № 59–60.
6. Максименко С. Д. Акселерація. Енциклопедія Сучасної України. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2006. URL: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=43490. (дата звернення: 13.10.2021).
7. Костюк Г. С. Вікова психологія. Київ, 1976. 179 с. URL: https://pidru4niki.com/19390825/psihologiya/kriza_pidlitkovogo_viku. (дата звернення: 25.10.2021).
8. Методика Глена Домана. URL: https://smartum.com.ua/ru/about_us/blog/vospitanie-detej/metodika-glena-domana/ (дата звернення: 05.10.2021).
9. Закон «Про освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>. (дата звернення: 10.10.2021).

IMPLEMENTATION OF THE EUROPEAN EXPERIENCE IN THE NEW UKRAINIAN SCHOOL «PRIMARY EDUCATION»

Reshetniak Viktor

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor at the Department of Theory and Methods of Primary Education
Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University

Introduction. *The European integration development vector envisages bringing the Ukrainian education system, first of all general secondary education, to European educational models based on international agreements, resolutions and declarations of such institutions as UNESCO, Council of Europe and a number of others.*

In particular, Pedagogical Constitution of Europe defines the principles, methodology of philosophy and policy of the process of training a new teacher for united Europe of the XXI century.

It should be taken into account that nowadays the Ukrainian education system is not adapted to the current European educational systems that continue to be intensively updated. Consequently, developing the Ukrainian education system and its entry into the European educational space should be proactive.

Based on certain realities in the planning of educational policy, it is advisable to take into account European extrapolation and economically effective models, which should be based on a human-centered paradigm of education, competence approach, the concept of measurability of educational quality.

Purpose. *The purpose of the article is to consider the European integration perspectives of developing Ukrainian general secondary education; to study the basic issues of modern secondary schools in Ukraine; identify and characterize the factors of general education, neuro-pedagogical, psychological, pedagogical and socio-economic nature, which encourage the changes in the structure and content of education in modern Ukrainian school; substantiate the perspective structure of New Ukrainian School according to general trends of developing the effective models of secondary schools.*

Methods. The article used the theoretical methods: analysis and generalization of scientific literature and practical experience, systematization and generalization of the received information.

Results. The article revealed the issues of developing Ukrainian general secondary education according to European integration process. The main issues of modern secondary school of Ukraine are determined. A number of factors of general educational, neuro-pedagogical, psychological, pedagogical and socio-economic nature that motivate to change the structure and content of education in modern Ukrainian school, are determined and characterized. The perspective structure of New Ukrainian School is substantiated and defined according to the general trends of developing effective models of general secondary education.

Originality. In the article the basic factors of the European and Ukrainian systems of general secondary education are allocated. Strategic factors that determine the prospects for the developing education in Ukraine are identified. The perspective structure of New Ukrainian School is outlined and argued.

Conclusions and specific proposals of the author.

1. The European integration vector of development envisages bringing the Ukrainian education system, first of all general secondary education, to European educational models.

2. Adaptation of Ukrainian education system to European educational models should be proactive and take into account not only the current state but also the trends of the developing, namely:

- transferring primary school to a six-year term of study, starting at the age of five;
- separation of primary, secondary and high schools into independent educational institutions, in order to create a comfortable psychological, pedagogical environment and implement the basic strategy of New Ukrainian School, namely, the transition to a personality-oriented model of education;
- expansion of the contingent of pupils in selected educational institutions, as the conditions for the formation of a sufficient number of forms focused on studying the subjects of pupils' choice;
- establishment of multidisciplinary regional lyceums, which would teach high school students from several nearest united territorial communities.

Such changes will effectively implement the strategy of New Ukrainian School and ensure the transition to a person-centered model of education.

However, this study is not self-sufficient, the issues of methodical work organization in New Ukrainian School, the technologies for organizing the work with gifted children, in particular in rural schools need further investigation.

Key words: development strategy, general secondary education, European integration perspectives, education models, development factors, primary school, secondary school, profile school.

References

1. Pedagogichna Konstytutsiya Yevropy [Pedagogical Constitution of Europe] URL: <https://svitovid6.webnode.com.ua/news/pedagogichna-konstitutsiya-jevropi> [in Ukrainian].
2. Natsionalna dopovid "Pro stan i perspektivy rozvytku osvity v Ukraini" [National report "On the state and prospects of education development in Ukraine"] URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/nrk/Analitichni-materialy/7-natsionalna-dopovid-pro-stand-i-rozvitok-osvity-v-ukraini.pdf> [in Ukrainian].
3. Kontseptualni zasady reformuvannya serednoyi shkoly [Conceptual fundamentals of secondary school reform] URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> [in Ukrainian].
4. Zasedannya Komisiyi z pytan koordynatsiyi vykonannya Uhody pro asotsiatsiyu mizh Ukrainoyu ta YES [Meeting of the Commission for Coordination of the Implementation of the Association Agreement between Ukraine and the EU]. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/vidbulosya-zasedannya-komisiyi-z-pitan-koordinatsiyi-vikonannya-ugodi-pro-asociatsiyu-mizh-ukrayinoyu-ta-yes> [in Ukrainian].
5. Kremen, V. H. (2011). Naybilsha problema nashoyi osvity – tse ne zdatnist zastosovuvaty znannya na praktytsi. [The biggest problem of our education is inability to apply knowledge in practice]. *Osvita Ukrainy - Education of Ukraine*, (59 – 60), 5. [in Ukrainian].
6. Maksymenko, S. D. (2006). *Akseleratsiya* [Acceleration]. Entsyklopediya Suchasnoyi Ukrainy: elektronna versiya: Instytut entsyklopedychnykh doslidzhen NAN Ukrainy. URL: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=43490 [in Ukrainian].
7. Kostyuk, H. S. (1976). *Vikova Psykholohia* [Age psychology]. Kyiv. URL: https://pidru4niki.com/19390825/psihologiya/kryza_pidlitkovogo_viku. [in Ukrainian].
8. Metodika Glena Domana [Glen Doman's Methodology]. URL: https://smartum.com.ua/ru/about_us/blog/vospitanie-detej/metodika-glena-domana/ [in Russian].
9. Pro povnu zahalnu seredniu osvitu (Zakon Ukrainy) [Law of Ukraine «On complete general secondary education»] №31. (2020). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text> [in Ukrainian].

Отримано редакцією 15.11.2021 р.